І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
New York's Telephone BArclay 7-4125

РІК LXVII. Ч. 205. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 25-го ЖОВТНЯ 1960 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, OCTOBER 25, 1960 No. 205. VOL. LXVII.

КАНДИДАТИ ПЛЯНУЮТЬ П'ЯТИЙ СПІЛЬНИЙ ВИСТУП НА ТЕЛЕВІЗІЇ

НІКСОН І КЕННЕДІ РОЗХОДЯТЬСЯ В СПРАВІ КУБИ, КВІМОЙ, АТОМОВОЇ ЗБРОЇ І ПРЕСТИЖУ ЗДА

Вашингтон. — Віце - президент Ричард М .Ніксон погодився відбути п'яту публічну дискусію на телевізії, але хоче обмежити її тільки до кубинської проблеми, яку плянує обговорити під таким кутом: „Що повинен зробити уряд ЗДА із Кастром?". Коли Кеннеді погодиться на цю пропозицію, тоді представники обидвох кандидатів обговорили б подробиці цього п'ятого виступу. Кеннеді пропонує спільну дискусію про всі проблеми закордонної і внутрішньої політики, щоб виборці могли перед самим голосуванням виробити собі ясний погляд на програму обидвох кандидатів. Ніксон спочатку був взагалі проти п'ятої дебати, бо він має зайнятий час на виступи у виборчій кампанії. — 21-го жовтня відбулася в Ню Йорку 4-та дебата на телевізії між обидвома кандидатами на президента, в якій Ніксон і Кеннеді не погоджувалися в справі Куби, Квімой, контролі атомової зброї і атомових пробних експльозій та інших пунктів закордонної політики ЗДА, бо четверта дебата присвячена була проблемам закордонної політики. Дебати почалися 8-мінутовими виступами - заявами обидвох кандидатів, після чого 4 журналісти ставили дискутантам запити, на які вони відповідали, а при кінці і Кеннеді і Ніксон мали 4-мінутові заключні слова. Модератором був Квінсі Гав. Ніксон казав, що за президента Гарі С. Трумана 600,000,000 осіб поза залізною заслоною попали під комуністичну контролю, і за Трумана виникла була війна в Кореї. Це сталося тому, що не було в Трумана тієї рішучости, яку виявляв президент Айзенгавер в акції проти комуністів та проти війни, що її комуністи почали. Ніксон відвідав 48 стейтів і ствердив, що всюди люди думають над такими проблемами: як би втримати мир у світі без капітуляції перед комуністами, і як би то поширити волю в світі без війни. Ніксон заявив, що він знає, як переговорювати з Хрущовим. Він вестиме супроти комуністів „тверду політику, але таку, що б не викликати війни". Сенатор Кеннеді гостро атакував уряд Айзенгавера за те, що „не передбачає політичних подій, або не знає, як розв'язувати проблеми закордонної політики". Кеннеді твердив, що престиж ЗДА понизився за президентури Айзенгавера. Уряд нічого не зробив, що б не допустити до того, що сталось на Кубі. За кілька років в Латинській Америці може бути більше Куб. Чи Конго буде комуністичне? — запитував Кеннеді? А що буде з Китаєм, Азією та Індією? Економічне ембарго проти Куби не матиме значення ,бо до ЗДА не приєдналися інші латинські американські держави ані інші европейські країни. Ніксон твердив, що коли б ЗДА вели таку політику у відношенні до Куби, яку проєктує Кеннеді, то це привело б до світової війни, і СССР мав би свої збройні сили на Кубі. Кеннеді заявив, що він рекомендує, ще один раз спробувати після інавгурації нового президента вести переговори в справі контролі атомової зброї і як ця остання спроба не вдасться, почати наново пробні атомові експльозії. Ніксон гадає що вже досить довго ведуться безуспішні переговори в цій справі, тому треба негайно, зараз після виборів, продовжувати пробні атомові експльозії під землею або на великій висоті. Ніксон вказував на той поступ, який ЗДА зробили в останніх роках в різних ділянках життя, і тому не має слушности Кеннеді, коли каже, що ЗДА „стоять на місці". Кеннеді відповів на це, що СССР скоршим темпом розбудовує свою економіку, як ЗДА, тому і ця країна мусить робити те саме. Щодо конференції „на вершинах", то обидва кандидати заявили, що вона могла б відбутися аж тоді, коли переговори амбасадорів і міністрів закордонних справ давали б ґарантую, що конференція прем'єрів матиме успіх. Кеннеді казав, що сам уряд Президента обмірковував справу залишення островів Квімой і Матсу, а Ніксон пригадував договір в цій справі з Національним Китаєм. Ніксон сказав, що до зменшення престижу ЗДА причиняється те, що демократи про це публічно говорять. Обидва кандидати відмовилися виявити ,кого задумують найменувати на державного секретаря, бо цю справу вирішує вибраний президент ЗДА.

Вже третя „недільна" бомба пошкодила порон між Ню Йорком і Стетен Айленд

Ню Йорк. — Нюйоркська поліція має клопіт із досі невиełідженими злочинцями, які вже третю неділю підкладають бомби, які досі спричинили поранення 39-ох осіб, а четверта бомба експльодувала на стації підземки в „Дні Колюмба". Минулої неділі ці самі злочинці, як про це свідчить будова бомби, підклали бомбу на пороні, який курсує між Мангеттеном і сусіднім островом Стетен Айлендом. Експльозія зробила двостопову діру в пороні і настрашила 90 пасажирів, нікого не поранивши. Поліція перевела ревізію всіх пасажирів і тих, що їхали на 20 автах, але нікого не затримала, бо не знайшла нічого запідозреного. Гадають, що злочинці підклали цю бомбу ще перед відпливом порону з Ню Йорку і самі не їхали ним, вийшовши перед відпливом порону. Порон є власністю міста, він називається „Нікербокер" і що півгодини курсує між Ню Йорком і островом .

В АМЕРИЦІ

● **Генерал Дейвід М. Шавп** заявив, що збільшено контингент американських збройних сил у військовій базі на Кубі в Гантанамо, але відмовився сказати, яке велике було це збільшення. На цій базі стаціонує морська піхота ЗДА.

● **Професор університету** у Вест Вірджінії д-р Кеннет Рандолф сказав на зборах Американського Дентистичного Товариства в Лос Анджелесі, що американські дентисти мусіли б два роки працювати, щоб позакладати потрібні пльомби до діравих зубів. На його думку в цій країні є коло 700 мільйонів діравих зубів.

● **Конвенція Об'єднаної Лютеранської Церкви в Америці** в Атлянтик Ситі, Н. Дж., відкинула більшістю 248 до 238 голосів пропозицію, щоб вимагати скасування смертної кари в ЗДА. Проти скасування смертної кари виступає директор Федерального Бюра Інвестиґацій Едгар Гувер і судді Огайського Найвищого Суду.

● **Політичний Комітет** при Американській Федерації Праці — Конґресі Індустріяльних Організацій наказав стягнути нерозданi ще примірники брошури „Свобода або фанатизм", в якій пишеться про те, що воротом є сенатор Кеннеді, а фанатизм є віце - президент Ніксон. Голова Політичного Комітету Джеймс МекДевітт заявляє, що цю брошуру, яку гостро критикував президент Айзенгавер, видано „через помилку". На брошурі є фірма комітету, який очолює МекДевітт.

● **Американський Комітет** для справ юдаїзму вимагає, щоб обидва кандидати на президентів визнали обов'язок американського уряду обороняти статус американських жидів проти дальшого погіршування внаслідок політики сіоністичного націоналізму.

Айзенгавер промовлятиме за Ніксоном під час своїх виступів у Ню Йорку і Филаделфії

Президент Айзенгавер дякує членам своєї поліційної ескорти перед своїм виїздом з Сан Франсіско до Сан Дієго, де він виступав із промовою в користь Ніксона і Ладжа і до Палм Спрінґс, де він провів кінець тижня.

Палм Спрінґс, Каліф. — Продовжуючи свою передвиборчу поїздку з „неполітичними" промовами по ЗДА і прибувши суди в суботу 22 жовтня ц. р., през. Айзенгавер заявив, що в п'ятницю дня 28 жовтня він виступить із промовою в користь республіканських кандидатів Ніксона і Ладжа і потім дня 2 листопада ц. р., теж у Ню Йорку, звідки його промова буде передавана по всій країні радіовими і телевізійними стаціями. Останнім передвиборчим виступом Айзенгавера буде його промова в дні 7-го листопада, виголошена з Білого Дому у Вашингтоні напередодні виборів. Ці виступи, а зокрема виступ у Ню Йорку, мав би допомогти Ніксонові здобути перевагу над Кеннеді, який тепер веде перед в нюйоркській області, як це виявили останні опитування. До Филаделфії прибуде Айзенгавер на прохання тамошнього республіканського проводу, щоб заявити там теж свою підтримку Ніксона і Ладжа, який промовлятиме у Филаделфії вже в середу цього тижня. У Ню Йорку, разом із през. Айзенгавером виступатимуть обидва республіканські кандидати — Ніксон і Ладж.

Й. ЛИСОГІР ПЕРЕВИБРАНИЙ НА ГОЛОВУ ОКРУЖНОГО КОМІТЕТУ ВІДДІЛІВ УНС В НЮ ЙОРКУ

Ню Йорк. — Минулої п'ятниці, 21-го жовтня, тут у приміщеннях Українського Народного Дому відбулися загальні збори Окружного Комітету Відділів Українського Народного Союзу метрополітального Ню Йорку, в результаті яких Йосип Лисогір, заступник головного предсідника УНС, був перевибраний на голову цієї окружної союзової організації. Разом з ним перевибрано й ряд інших дотеперішніх членів управи, до якої тепер входять: Й. Лисогір — голова, п-ні Марія Демидчук, колишня головна радна УНСоюзу, і д-р Василь Вишиваний — заступники голови, Василь Никифорук і Василь Цюпа — секретарі, п. Яремчук — касир, а д-р Палідвор, проф. Жарський, інсп. Василишин — члени управи з відповідними призначеннями, та пп. Виник, Марко й інж. Троян — члени Контрольної Комісії. В нарадах взяла участь майже сотня представників Відділів округи, як також члени Головного Уряду: гол. предсідник Дмитро Галичин, згаданий вже заст. гол. предсідника Й. Лисогір і заступниця гол. предсідника п-ні Анна Герман, гол. секретар д-р Ярослав Падох і гол. контролер Петро Кучма. Зборами проводив Й. Лисогір а секретарював В. Никифорук. Організаційний стан округи та організаційні справи реферували Д. Галичин і д-р Я. Падох. Звіт з дотеперішньої діяльности Окружного Комітету склав Й. Лисогір, та інші члени Управи його доповнювали. Окремою точкою в нарадах була ініційована „Дністром" і продовжувана тепер Окружним Комітетом справа Стипендійного Фонду УНС, яку реферував один з найбільших її ентузіястів п. Ковальчук. Ред. А. Драган пригадав жовтневу кампанію на пресовий фонд „Свободи". Після оживленої дискусії та вичерпання організаційних справ, Й. Лисогір поділився з приявними своїми враженнями з недавніх відвідин в підсовєтській Україні.

Український Народний Дім в Бруклині відзначив своє 25-річчя

Бруклин, Н. Й. — В неділю 23-го жовтня місцевий Український Народний Дім відзначив 25-річчя свого існування Ювілейним Бенкетом у своїй власній залі, яку члени і гості виповнили по береги. Бенкет відкрив засновник і довголітній голова УНДому Юліян Павчак. Дівчата Сукмановська і Рибіцька відспівали американський, а Лев Рейнарович і всі присутні український гимни. Молитву провів о. декан В. Андрушків, а Йосиф Лисогір, заступник головного предсідника УНСоюзу і касир УККомітету, був тостмайстром Бенкету. Під час бенкету промовляли Ю. Павчак про історію УНДому і конґресмен демократ Анфюзо, який старається про перевибір, говорив про те, що треба усунути ті бар'єри, які різні диктатури поставили між народами в світі; о. декан Андрушків склав побажання зі срібним ювілеєм Народному Домові і бажав „многих літ" його голові Ю. Павчакові. Головний предсідник УНСоюзу і президент УККомітету Дмитро Галичин згадав, як 25 років тому УНСоюз давав позичку Ю. Павчакові на купно будинку під Народний Дім, і говорив про співпрацю Управи УНДому в Бруклині з УНСоюзом, головний касир УНСоюзу Роман Слободян підкреслив тісну співпрацю УНСоюзу з УНДомом у Бруклині та з признанням висловився про гармонійну співпрацю між пароохом о. деканом Андрушковим і Управою Народного Дому. П. В. Костик вітав УНДім від імені новоприбулих іміґрантів і СУМА оо. Ю. Мейщинський і Рейнарович склали побажання дальшої успішної

(Закінчення на стор 4-ій)

Союзники не є вдоволені зі становища обидвох кандидатів в справі Квімой і Куби

Вашингтон. — В дипломатичних колах столиці, як повідомляє співробітник щоденника „Ню Йорк Таймс" — Джеймс Рестон, панує невдоволення між союзними дипломатами тому, що віце - президент Ричард М. Ніксон порушив справу оборони прибережних островів Квімой і Матсу, і сенатор Джан Ф. Кеннеді вимагає підтримки ЗДА для протикастрових повстанців. Не є вдоволений із цієї дискусії між президентськими кандидатами і державний департамент. І закордонні союзні амбасадори і державний департамент із куртуазії мовчать і не вмішуються до цієї публічної дискусії між кандидатами на президентів, але вони тривожаться тим, що обидва кандидати складають публічно такі заяви, які пізніше обов'язуватимуть нового президента ЗДА, і союзники цієї країни будуть в клопоті, бо не зможуть підтримати тих зобов'язань ,коли б новий президент ЗДА хотів їх здійснювати. Ніксон хоче за всяку ціну обороняти китайські острови Матсу і Квімой, а Кеннеді проєктує таке становище ЗДА у відношенні до Куби, яке могло б причинитися до нової війни, бо на допомогу Кубі міг би прийти СССР. Сенатор Кеннеді пропонував в останній дебаті активнішу політику ЗДА у відношенні до східньоевропейських поневолених комуністами країн. Всі ці справи заторкують інтереси Франції, Англії і Канади, а справа Куби цікавить країни Латинської Америки. Представники всіх цих американських союзників заявляють, що в порушуваних справах обидвома кандидатами мали б мати голос і згадані вище держави, і тому не можуть їх розв'язувати тільки самі ЗДА.

Хрущов домагається вирішення німецької проблеми у квітні 1961 року

Москва. — Нікіта Хрущов заявив західньо - німецькому амбасадорові д-рові Гансові Кроллеві, що він готов відкласти проєктований ним сепаратний мир з Східньою Німеччиною, поки у квітні наступного року збереться нова конференція „на вершинах" для справи Німеччини і Західнього Берліну. Хрущов заповів, що до того часу він припинить свої гострі словесні атаки проти Німеччини і канцлера Аденауера, щоб створити кращу для порозуміння атмосферу, але водночас рішуче підкреслив, що Совєти настоюють на вирішення мирового договору з двома Німеччинами та перетворення західнього Берліну у вільне місто. У практиці, це значило б затвердити на віки поділ Німеччини і панування комуністів над 17-ма мільйонами німців та включення західнього Берліну також під комуністичне правління, — що Захід рішуче відкидає. 70 хвилинна розмова Хрущова з західньо - німецьким амбасадором прийшла з нагоди передачі листа від Аденауера до Хрущова в справі припинення Хрущових атак та зміни взаємин на краще. Хрущов погодився на ту суґестію, визначивши новий ультимативний речинець до квітня 1961 р. Ця розмова у Москві, виявлена пресі в минулу суботу 22 ц.м., відбулась у минулий вівторок, за три дні перед драматичною сценою у Бонні, під час публічного зібрання в Галі Бетговена при започаткуванні Німецько-африканського Тижня. Віце-канцлер д-р Людвіґ Ергард виголосив премову, в якій заявив, що „совєтський тоталітаризм є гірший за всі колоніялізми". На те схопився червоний з люті совєтський амбасадор Андрей Смірнов і почав грозити п'ястуком в сторону Ергарда й генерала Гайзінґера та викрикувати. Його вивели з залі на очах 2.000 приявних. Однак німецький уряд рішив задля святого спокою, щоб не загострювати далі взаємин „висловити жаль" з приводу того „інциденту" і вислав в цій справі до Смірнова міністра фон Меркаца. Смірнов теж заспокоївся і заявив, що „інцидент вичерпаний".

СКВУ є в найкращому інтересі української визвольної справи — твердить інж. Д. Андрієвський

Ню Йорк. — Запланований Світовий Конґрес Вільних Українців є в найкращому інтересі як української визвольної справи, так і самої української діяспори у вільному світі — твердив відомий український діяч з Европи, член Проводу Українських Націоналістів та колишній керівник ресорту закордонних справ у Виконному Органі УНРади інж Дмитро Андрієвський у своїй доповіді в Ню Йорку в неділю 23-го жовтня ц. р. Доповідь відбулася з ініціятиви 10-го Відділу Організації Державного Відродження України в приміщенні Народного Дому. Зібрання відкрив і ним проводив п. Ярослав Ґайвас, а секретарював п. Дорожинський. Інж. Андрієвський у півторигодинній доповіді доказував прикладами й фактами, що запланований Світовий Конґрес Вільних Українців може віддати велику прислугу українській визвольній справі та відіграти важливу ролю у намаганні зберегти й зактивізувати українську спільноту у вільном усвіті. Доповідач подав також ряд конкретних пропозицій щодо відбуття і переведення такого конґресу на тлі сучасної міжнародної ситуації .Після доповіді були запити і дискусія.

Неділя невдач в українському спорті

Минула неділя, 23 жовтня принесла нашим футбольним клюбам розчарування. Филаделфійський „Тризуб", безсумнівно найкраща дружина футболу Американської Ліґи, вспів лише здобути нерішену в змаганнях з Польськими Соколами з Елизабету і то на своєму грищі. До половини вели „тризубівці" 1:0, але в другій півгрі поляки які, як подає „Филаделфійський Інквайрер", грали брутально, здобули двоє воріт та ведення. Щойно на п'ять хвилин перед кінцем Мандзіні своїми другими воротами для здобув вирівняння та врятував одну точку для „Тризуба".

В Лізі Стейту Ню Джерзі Січ з Елизабету закінчила свої мистецькі змагання з Ліндеркранцом нерішеною 0:0.

Чорноморській Січі з Нюарку прийшлось натомість віддати обидві точки в першенствах Ліґи сильним Мадярам з Ню Бронсвіку, програючи цю зустріч вислідом 3:2.

Легкоатлетичні Змагання за першість СУАСТ-Схід в Ню Йорку на грищі Іст Рівер Парку притягнули мале число змагунів та глядачів. Змагання ці закінчилися врученням Мандрівної нагороди Українського Народного Союзу легкоатлетичній дружині Осередку СУМА ім. Тараса Чупринки з Ню Йорку, яка здобула клюбову першість в загальному точкуванні. Вручення нагороди довершили д-р Е. Жарський — голова СУАСТ та інж. Богдан Рак — заст. голови СУАСТ та провідник змагань.

● **Лорд Родермер в Льондоні,** пресовий потентат, закупив щоденник „Ньюз Кронікл" з 1,25-мільйоновим накладом, і післяполудневий „Лондон Стар" з одномільйоновим накладом, та сполучив їх в одно видавництво з існуючими щоденниками „Дейлі Мейл" і „Івнінґ Ньюз". Таким чином Лондон через ніч втратив два щоденники.

У СТОЛИЦІ КОНҐА АНАРХІЯ -- ШАНСИ ЛЮМУМБИ ЗРОСЛИ

Полк. Жозеф Мобуту

Леопольдвіль. — В минулу неділю банди п'яних конґолійських вояків тероризували населення на вулицях столиці Конґа Леопольдвілю. Вони зупиняли автобуси й викидали з них пасажирів, дерли одяги на жінках та побивали мужчин, що пробували противитися тим безчинствам. Конґолійська провінційна поліція і військо ОН не пробували встрягати у ті анархічні сцени та трималися осторонь. Повний упадок дисципліни серед конґолійських вояків і їх розгнуздана поведінка проявились безпосередньо після того, як шеф армії полк. Мобуту виїхав ніби на інспекційну подорож вглиб краю. За твердженнями західніх обсерваторів в Конґо — Мобуту виїхав з Леопольдвілю пляново, зорієнтувавшись в звороті настроїв серед вояків проти нього. Боротьба за владу між полковником Мобуту і першим конґолійським прем'єром Патрісом Люмумбою скінчилася — покищо — перемогою Люмумби остільки, що Мобуту визнав, що він не всилі зберегти своєї влади та рішив виїхати до Ню Йорку, щоб особисто представити справу генеральному секретареві ОН Гаммершилдові. Полк. Мобуту оскаржує в невдачі заходів щодо заведення спокою в Конґо керівників місії ОН в Конґо, зокрема представника Гаммершилда, індійця Расшвара Даяла, який рішуче відмовився визнати режим військової диктатури. До невдачі полк. Мобуту причинився згаданий вгорі неприхильний супроти нього фермент збоку самих його підкомандних старшин і вояків. Він призначив на своє місце полковника Бобосо, командanta 2-тисячного конґолійського військового з'єднання в місцевості Тисвілі. Цей конґолійський військовик, професійний старшина, буцім-то втішається більшими симпатіями серед війська, як Мобуту. Програні полковником Мобуту комуністичні амбасадори чекають в Аккрі, столиці Ґани, на першу вістку про поворот до влади Люмумби, щоб вернутись до столиці Конґа. Західні чинники буцім-то визнають зроблену ними помилку, що треба було використати амбіцію Люмумби залишитись при владі і дістати за те від нього згоду на зречення з своїх прокомуністичних нахилів та прогнання комуністичних дорадників. Не відомо, чи тепер у випадку повороту Люмумби не затріюмфують комуністи.

Англія дістала перший атомовий підводний човен, збудований при співпраці ЗДА

Лондон. — У доках Барров-ін Фарнесс спущено на воду перший англійський підводний атомовий човен, названий „Дреднавт" у честь англійських лінійних воєнних кораблів тієї назви. Акту хрещення „Дреднавта" доконала сама королева Єлисавета II. Цей перший англійський підводний атомовий човен збудовано спільними зусиллями Англії і ЗДА, бо атомовий реактор до човна доставила американська Вестінґгавс Електрік Корпорейшен. Човен має 266 стіп довжини і 32 ширини і наслідує своєю формою тулуб кита. Кошт будови 36 мільйонів долярів. Призначенням того човна і наступних його типу є не викидання ракет, а винищування ворожих підводних човнів. На цій церемонії між американськими гістьми був також адмірал Гайман Ріковер, творець першого американського підводного атомового човна.

У Парижі арабські терористи заатакували п'ять поліційних станиць

Париж. — В минулу неділю (в Парижі був тоді вже понеділок) альжирсько-арабські націоналісти заатакували майже одночасно між 6.30 попол. і 7 год. п'ять поліційних станиць у найлюдніших пунктах Парижу по лівому боці Сени. Вони були озброєні пістолями, ручними скорострілами і гранатами. В сутичках з поліцією ранено сімох поліціянтів а по стороні напасників вбито двох альжирських арабів та кількох поранено. Всі напасники — за заздалегідь прийнятим пляном — негайно після короткого наскоку на поліційні станиці — втекли таксівками, стероризувавши їхніх шоферів. Поліція перевела облави серед альжирців, що живуть у Парижі, але з мінімальним вислідом. Ґазети коментують, що цей останній наскок арабських терористів був найбільший, з усіх, що їх пережив Париж за французько-альжирської війни. Альжирські терористи вибрали за свою ціль ті поліційні станиці, в яких служить найбільше мусульман, себто тих альжирських арабів, які не солідаризуються з партизансько-революційною акцією їхніх націоналістичних земляків.

У СВІТІ

● **Колишній англійський дипломат,** Гю Бурджес, який з своїм приятелем, другим англійським дипломатом Доналдом МекЛіном утік в 1951 році до Совєтів, зрадивши большевикам різні західні дипломатичні тайни, з'явився вперше в Москві на одному, ближче нез'ясованому західньому прийнятті та признав, що він „зробив помилку". Проте він твердив, що тепер почувається „щасливий, як був сперш" і що хотів би відвідати Англію, коли б знав що зможе знову вернутись до Совєтського Союзу.

● **У Парижі** заборонено велике віче, що його заповіли ліберальні студентські організації і ліві партії під гаслом закінчення війни в Альжирі. Поліція заповіла, що здавить всякі спроби вуличних заворушень та не допустить до бійок між лівими і правими демонстрантами.

● **Австралійський професор** медицини МекФарлен Бирнет і англійський професор медицини Пітер Брайн Медвар, перший з них 61-річний, другий 45-річний, дістали нагороди Нобеля з обсягу медицини за досліди з ділянки перещеплювання тканин на живому людському організмі. Вони обидва працювали також над новими методами протидіяння шкідливим для людського організму впливам радіяції.

● **В Японії** з великою парадою похоронили вбитого 17-річним студентом соціялістичного лідера Інеджіро Асануму. В тій самій залі, де відбувся той атентат, на удекорованій естраді лежала домовина з покійним діячем, а чолові політики Японії, з прем'єром Гаято Ікедою включно, виголошували короткі заяви. Похоронна церемонія і похід відбулися без інцидентів, але поліція була змобілізована на всякий випадок.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Suns, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917. — authorized July 31, 1918

Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25 — Jersey City and Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65c.
Передплата: На рік $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. В Джерзі Ситі і закордоном — На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. Для членів У. Н. Союзу, чоловіків і жінок — 65 центів місячно. За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять скрізь відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Адреса: „SVOBODA", P.O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

Одним фронтом

Найбільшу лють у кремлівських самодержців та в їхніх сатрапів в Україні викликає справа Тижня Поневолених Націй, встановленого резолюцією Конгресу ЗДА 17-го липня 1959 року й введеного прокламацією президента Айзенгавера із того ж дня у щорічне відзначування в З'єдинених Державах Америки. Московський намісник і перший секретар експозитурної Комуністичної Партії України Микола Підгорний, промовляючи 4-го жовтня ц. р. на форумі Генеральної Асамблеї ОН в Ню Йорку, заявив, що „відповідальні представники США продовжують проводити політику втручання у внутрішні справи українського народу та інших народів соціялістичних країн" і що „офіційні органи США, включаючи Конгрес, систематично проводять кампанію наклепів на Українську державу, використовуючи для цього гітлерівське охвістя". Намагаючись злегковажити, а то й викпити цю кампанію, мовляв, „зворушливі промови з приводу т. зв. „Тижня Поневолених Націй" або „дня незалежности України" виголошують „деякі, видно, не надто заняті державними справами члени Конгресу США" і називаючи все це „дешевими маскарадами". Подгорний, все ж таки, протестував проти цього порушення „суверенности України", яка, мовляв, „нарівні з США підписала статут ОН". В цьому протестуванні підтримала Підгорного ще й „Радянська Україна", офіційний орган цього ж Центрального Комітету КПУ, що його він очолює, як перший секретар, називаючи встановлення Тижня Поневолених Націй „нетерпимим ... втручанням у внутрішні справи українського народу збоку відповідальних представників ЗДА" і заявляючи, що „Український нарід ... з гнівом і обуренням відкидає ... ті заокеанські брехні".

Але протестує не тільки Кремль, який має всі причини непокоїтися тим, що справа поневолених ним народів починає здобувати міжнароднє визнання. До одностайного фронту проти встановленого американським Конгресом Тижня Поневолених Націй, *включилася і до протестів хрущових й* підгорних активно присдналася російська політична еміграція. Після різних відкритих листів по американських газетах, друкованих Чеботарьовим та провідниками „Представництва Російських Емігрантів у ЗДА", і масової розсилки продукованих різними „націоналами" протестів та пашквілів на адресу членів американського уряду, конгресменів і сенаторів, деякі росіяни чи пак „американци русского происхождения" починають організувати широку кампанію „застрашування" американського уряду майбутнім розгромом Америки „русским народом", — таким самим розгромом, як його зазнали Карло XII, Наполеон і Гітлер. Зредаговані в цьому напрямку проклямації і статті друкуються по російських часописах та журналах і розсилаються на всі можливі адреси. Секундуючи Хрущову і Підгорному в їх протестах проти розчленування Совєтського Союзу, виступили останніми днями на сторінках „Нового Русского Слова" і голова „Представництва Російської Еміграції" князь Белосельський — в числі за 10 жовтня ц. р., і якийсь А. Лавров у числі з 21-го жовтня ц. р. Останній у своєму відкритому листі п. н. „Про „указ" президента Айзенгавера" договорився навіть до того, що про прийнятий Конгресом закон в справі Тижня Поневолених Націй знає добре „русский народ", і що той „русский народ", знаючи про нього, „поступить так, як поступив за Гітлера, значить об'єднається з владою для оборони свого тисячолітнього існування, і що він завжди буде так чинити, не дивлячись на те, який політичний режим існує в Росії".

Ця підкреслена погрозою заява представника російської еміграції у ЗДА є найбільш красномовним і переконливим доказом повної одностайности російських емігрантських неділимців із комуністичними „собирателями земли русской" і поневолювачами багатьох народів Европи та Азії.

Абракадабра роззброєння

99-членна Політична Комісія Об'єднаних Націй переводить дебати над справою міжнародного роззброєння. Ведуться вони в ситуації найбільшого міжнародного напруження та приспішених перегонів у зброєнні. Нікіта Хрущов програв із своєю пропозицією дебатувати про роззброєння на Генеральній Асамблеї і скликати для цієї справи, після інавгурації нового президента ЗДА, ще й надзвичайну сесію Генеральної Асамблеї. Ця пропозиція провалилась тому, що велика більшість держав - членів ОН переконані, що коли у проблемі міжнародного роззброєння можна будь-що позитивне осягнути, то хіба тільки в переговорах у найвужчому колі фахівців, а не на зборищі кругло 1.000 членів 99-ох делеґацій, які разом становлять — за висловом французького президента де Голя — цирк.

Але нема великих виглядів на те, щоб Політична Комісія ОН могла передати справу роззброєння новому, вужчому тілу. Після того, як у вересні минулого року, на шпилях співіснувального баламутства, Хрущов виступив в Об'єднаних Націях з проєктом „генерального і тотального" роззброєння впродовж 4-ох років, усі здорові на умі люди відразу зрозуміли, що той проєкт — димова заслона демагогічної пропаганди, за якою криється небажання погодитись на будь-який конкретний крок в напрямку до дійсного роззброєння. Тому — послідовно — Совєти зірвали Женевську конференцію роззброєння в червні ц. р., ведену в гурті представників 5-ох західніх і 5-ох комуністичних країн, не захотівши навіть вислухати сконкретизованого західнього проєкту. Вони й далі не погоджуються розглядати будь-який інший проєкт, як тільки проєкт про „генеральне і тотальне" роззброєння, після якого щойно встановлена була б міжнародна контроля. Бо хоч в принципі Совєти признають потребу контролі при роззброюванні, але вони до цього часу не сказали нічого, як на їх думку мала б така контроля виглядати, а Хрущов виразно заявив, що „коли всі роззброяться, то нема чого й контролювати".

Ясно, що такі проєкти і твердження неповажні. Все ставлення Москви до справи роззброєння неповажне і вся справа роззброєння в такій ситуації — неповажна. Коли Хрущов твердить, що всі конференції роззброєння від часу закінчення останньої війни не вдалися з вини Заходу, то це — очевидно — брехня і вивертання правди котіть-головою. Але коли він каже, що всі ті конференції й наради це лише марнування часу — він має рацію. Бо не може бути ніякого роззброєння і ніякого порозуміння щодо роззброєння, коли керований Москвою комунізм змагає до завойовання світу, коли досі не розв'язано ні одної з ніяких міжнародних проблем, коли недовір'я між двома політичними таборами у світі ще більше зросло і коли посягання большевизму поширилося вже й на африканський континент і на латинську Америку.

І тому цілком природно, що мало хто цікавиться нинішніми дебатами над роззброєнням в Об'єднаних Націях, бо в цій справі стільки вже наговорено і написано за минулих 15 років, що людям набридло слухати й читати. Повторюється історія з дебатами про роззброєння в передвоєнній Лізі Націй, з понурою перспективою, що вони закінчаться таким же самим трагічним вислідом.

ДО ДЖЕРЕЛ ХРУЩОВСЬКОГО ХОЛУЙСТВА

Нечувані в аналах парляментаризму вулично - гістеричні виступи кремлівського розперезанця, Нікіти Хрущова, на недавній сесії ОН, крім глибокого несмаку й констернації частини „невтральних" делеґатів, також „почувань погорди на лавах політичної „правиці", — зробили добру роботу. Найновіша розбивацька тактика неотесаного московського диктатора стала для нього самого бумерангом, що смертельно б'є по лобі того, хто кидає його в сторону свого ворога.

Американська, а також світова опінія мала знамениту нагоду впродовж 25-ти днів сесії ОН, зокрема частих „гостинних виступів" на ній комуніста ч. 1, „переконатися: чим насправді є комуністична доктрина в її клясичній формі. Цій аналізі присвятив вдумливу статтю відомий бостонський щоденник „Кришчен Сaєнс Монітор' подаючи в числі з 15-го жовтня глибоку аналізу всього того несамовитого, що дав світові Нікіта Хрущов. Нижче подаємо думки цього щоденника:

Обсервуючи поведінку Хрущова, зрівноважений Пандіт Неру, а також ряд інших тверезих (і „невтральних") дипломатів цього світового збору в Ню Йорку — не могли повірити своїм очам, просто умлівали, дивлячись на блазенства Хрущова. Але ці панове не повинні були дивуватись. Виступи Хрущова не були, так би мовити, його власними виступами, що характеризують х р у щ овський темперамент. Зовсім не так. Цілий час в ОН за спиною Нікіти стояла тінь його найбільшого вчителя і надхненника: Леніна. Хрущов — обожнює Леніна; в Леніні вся його „мудрість', він був вихований на його первесійних писаннях - творах. Він знає майже на пам'ять кожну букву з ленінського „Корану". Хрущовські витівки в ОН — це основні засади ленінізму.

А чого навчає ленінська „книга премудрости"? З матеріялів другого Конгресу Комуністичного Інтернаціоналу в Москві, в 1920 році, можна вичитати, немов з карт, усе те, що сорок років пізніше наторочив і набелкотав вірний учень Леніна перед 99-ма делеґатами світового збору політиків в Ню Йорку. Директива ч. 6 згаданого конгресу подає таке:

„Комунізм відкидає парляментаризм ... Ціль комунізму — знищення парляментаризму. Для комунізму ,в зустрічі з парляментаризмом, єдина мета: використати буржуазні державні організації, але так, щоб їх знищити". Директива ч. 11 наказує: „Комуністична партія бере участь в таких організаціях не для того, щоб співпрацювати з ними, але для того, щоб їх розсадити зсередини". В директиві ч. 12 читаємо: „Така робота всередині парляментарної установи полягає в тому, щоб ширити на тій плятформі революційну пропаганду".

Отже ясно і зрозуміло всім тим, хто орієнтується в усіх закамарках к о м у н і стичної доктрини: Нікіта Хрущов на останній сесії ОН не вчинив властиво нічого такого, що могло б скомпромітувати комуністичну ідею і практику! Вона була первесійною від самих початків свого існування! Такою викохав її духовний батько, демон світового комунізму, Ленін.

Своєю структурою ОН ніщо інше, як світова парляментарна організація. Це — місце на світові політичні дебати частенько зовсім протилежних груп. Своїм чартером ОН є стисло демократичною організацією, збудованою на взаємній толеранції, на свободі слова та респекті до інакше думаючих її членів. Рішення Хрущова прибути до Ню Йорку на сесію ОН, його 25-денний побут там і його поведінка на тому міжнародному форумі — це ніщо інакше, як вияв фанатичної його відданости Ленінові, зокрема директивам Леніна з 1920 року. Витівки цього ленінського учня — це не були емоціональні, необдумані вибухи гніву, але скоріше холодне, глибоко обдумане й довго плекане в темних закамарках душі і серця цього сучасного чемпіона світового комунізму рішення — виповнити якнайвірніше заповіти Леніна, його ідеологічного божища.

Далі читаємо в „Кришчен Саєнс Монітор" ще одне немаловажне спостереження. Згідно з директивою ч. 6, для світового комунізму абсолютно замало взяти під свою контролю парляментарні організації: треба цілковито знищити демократичну думку і систему. В писаннях Леніна немає місця на дебати, голосування, опозицію, думку меншини тощо. Він знає лише наказ, твердий кулак, намордник і — кулю в потилицю. Так само, як поступав Хрущов в ОН, поступають лідери комуністичних партій в італійському і французькому парляментах. Такими самими методами „кулака й черевика" угроблено решток демократичної думки й парляментаризму в Чехо - Словаччині, внаслідок чого покінчив самогубством перший прем'єр-міністер „визволеної" Чехо-Словаччини, син славного Томи Масарика. Не треба було ждати на виступ Хрущова в ОН — хрущенята довгими роками те саме чинять в країнах Західньої Европи: руками, каламарями, пульпітами, ревом та диким свистом розбиваючи парляментарні дебати.

Це не Хрущов промовляв на недавній сесії ОН — читаємо далі в статті бостонського щоденника — також це була не його власна політична стратегія — але старого й найбільшого у світі розбивача парляментаризму — Леніна! Комунізм, як і кожна форма диктатури, не визнає жадних норм парляментаризму. Гітлер намагався різними способами розбити Лігу Націй, коли йому не вдалося леґальним, парляментарним шляхом скасувати постанови Версальського трактату. Муссоліні з гуком - стуком покинув Лігу Націй, коли на її форумі не вдалося полагодити етіопську проблему, як би йому хотілось. Різниця між Муссоліні і Гітлером з одного боку і Хрущовим з другого в тому, що ті два диктатори просто „махнули рукою" на Лігу Націй, а Хрущов залишився в ОН, щоб далі розсаджувати цю міжнародню організацію зсередини. Точнісінько за директивою Леніна з 1920-го року.

А. Ч.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЯК ДЕНІКІНЦІ ДІСТАЛИСЬ ДО КИЄВА 31-го СЕРПНЯ 1919-го РОКУ

У зв'язку зі споминами п. Василя Волицького „У Києві 30-го і 31-го серпня 1919 р.", „Свобода" ч. 168-175 1960 р., я, що був командантом чоти, яка охороняла той міст на Печерську, дозволю собі сказати таку заввагу:

Одні переконують, що денікінці сфорсували Ланцюговий міст на Дніпрі під Києвом нічччю з 30-го на 31-го серпня, бо він ніби був не обсаджений галичанами (полк. А. Валійський), а другі кажуть, що міст був на час і відповідно забезпечений, але був захоплений ворогом по 7-ій год. вранці, 31-го серпня.

В своїм спомині в „Свободі" п. В. Волицький твердить на підставі звіту пор. Ст. Слюсарчука, що денікінці з'явилися на лівім березі Дніпра перед Ланцюговим мостом о 7-ій год. рано. Перед тим ще пор. Ст. Слюсарчук зайняв стацію Київ—2 і, як каже, ціла ніч пройшла спокійно. З цього ясно, що денікінці тої ночі не перейшли тим мостом, значить міст ще був в руках галицької обсади. Але вже в другім звіті пор. Ст. Слюсарчука сказано, як оповідає автор спомину, що денікінці вже взяли в полон галицьку обсаду мосту. Ні автор спомину ні пор. Ст. Слюсарчук не подають докладно часу, ані як це сталося, тільки стверджують голий факт. Можна додуматись, що це могло статись перед 8-ою год. ранку.

Треба припускати, що сотня стрільців не ждала з заложеними руками аж денікінці спокійно перейдуть міст і їх роззброять.

Мимохіть насувається на думку інша можливість, а саме, що денікінці переплили Дніпро в ч о в н а х, обійшли з-позаду запорожців коло Залізничного мосту, потім галичан коло Ланцюгового мосту та обі застави роззброїли. Їм могли помогти й чорносотенці, про яких в спомині є згадка пор. Струця.

Щоб не було баламуцтва, то ще раз повторюю своє твердження недавно вміщене в статті у ч. 6. „Голосу Комбатанта", що від години 10-ої рано до вечора 31-го серпня, в ту історичну неділю, ніхто не перейшов Ланцюговим мостом в жадну сторону, крім ген. Бредова з його прибічниками, які переїхали тим мостом на правий бік Дніпра за виразним дозволом від нашої сторожі, але ворожа кіннота мусіла з мосту під загрозою вогню вернутися назад.

Варта б було почути компетентну відповідь на слідуючі запити: Коли денікінці вдерлись до Києва тільки Ланцюговим мостом, а не іншою дорогою, як залюбки говориться, і вища команда мусіла це знати, то чому вислано зі мною 40 стрільців обсадити якнайскоріше Л а н ц ю говий міст і нікого не пропускати?

Гадаю, що і 2-га Коломийська бригада, а не тільки 3/8 кур. мусіла знати, що міст вже в ворожих руках, то чому вислано на небезпеку ще 40 стрільців, наказуючи міст обсадити, не згадуючи, що він ворогом захоплений? І коли це правда, то як треба все це назвати?

Дуже дивно, що денікінці, взявши силою міст в свої руки, зараз таки залишили його на волю Божу, ласкаво дозволяючи вдруге його обсадити галичанам, і аж до вечора охороняти. Фактом є, що денікінці виграли 31 серпня 1919 р не тому, що були сильніші чи розумніші, а тому, що були рішучіші, бо українських сил було в Києві досить, щоб їх не допустити.

Д-р Іван Подюк

М. Пастернакова

МАҐІЯ ДИТЯЧОЇ ІГРАШКИ

Серед багатьох чинників виховання малих дітей важливе місце займає дитяча іграшка - забавка. Від непам'ятних часів діти первісних племен бавилися іграшками, зробленими з природного матеріялу: глини, кости, дерева. Отже, іграшка є невідривним атрибутом дитинства і її потребу відчувають однаково діти бідних і багатих батьків, однаково в народів на низькому чи вищому ступені культури.

Іграшка не є тільки на те, щоб дитина чимось зайнялася, вона має особливе значення у формуванні психіки дитини, і від того, якими іграшками вона грається, у великій мірі залежить правильний розвиток вроджених здібностей. Тільки в немовлячому віці іграшки потрібні для фізичного заспокоєння в розвитку органів почуття — зору, слуху, дотику, а вже між 3 - 6 роком життя вони виконують важливу виховну фукцію в т. званих ілюзійних іграх, в яких діти відтворюють усе, що бачать кругом себе, про що їм читають чи розказують. До того дітям необхідні іграшки, які вони маґією своєї уяви перетворюють у живі істоти і призначають їм відповідні у грах ролі. І от лялька може бути мамою або донею, казковою князівною, бурий ведмедик — щирим другом удень і вночі, м'ячик - скакунець має теж „душу", пухнатий рушничок може стати в руках дитини живим улюбленцем, що всім іншим іграшкам чудодійним способом надає прикмет живих істот і включає їх як партнерів в забаву.

Якою сильною уявою наділені діти, свідчить те, що вони радше граються простенькими іграшками - саморобками, навіть звичайними предметами хатнього устаткування, бо легше їм нагнути їх до своїх ігрових вимог, як люксусові іграшки фабричної роботи. І власне малі діти найщасливіші у драматизованих іграх, коли маґічним засобом їм вдасться татову палицю або мітлу обернути в коня або літак, підсилюючи при цьому ігрову дію вигуками, шумом, ударними звуками тощо. Буває, крісла і стільці перетворюються спонтанно у поїзди, автобуси, пожежні авта, при чому дуже часто трапляються „ексиденти", між „пасажирами" бувають ранені та вбиті і тільки батьківський авторитет може вкоротити, а то на якийсь час і заборонити таку фантастичну ескападу. Забави іграшками змушують дошкільних дітей інтенсивно думати, вимагають творчого зусилля, загострюють с п о с т ережливість, дають необмежені можливості комбінувати й вигадувати, а згодом вже у шкільному віці, зроджують в дитині технічні зацікавлення і дослідницький хист.

Крамниці переповнені безліччю, під педагогічним оглядом, маловартісних, але коштовних іграшок, ними дослівно заповнені дитячі кімнати, а проте діти не вміють ними гратися і по першому захопленні новинкою вертаються до простеньких іграшок, зроблених руками батьків, або й до звичайних предметів, які вони можуть „заворожити" у все, що тільки захочуть. Причина цього не тільки в надмірній кількості забавок, а в їх прецизійному виконанні і надто реалістичному зображенні. Фабричні іграшки дають здебільша готовий матеріял до гри з призначенням ролі, і мала дитина пройнята активністю власної уяви не може або тільки дуже рідко може нагнути їх до своєї думки і визначити їм місце у грі або замінити на щось цілком інше.

А втім, іграшки повинні тільки підказувати дитині гру, і дорослим, які включаються у дитячу забаву, слід піддержувати дитячий задум та ініціятиву, поповнювати її зміст новими деталями, а ніколи не заперечувати вияв їх власної фантазії і не виправляти її, коли вона не переходить межі перебільшення і не стає постійним фантазуванням. Бо уява — це незвичайне цінне дитяче обдарування, і коли її правильно розвивати, вона у пізнішому віці може загорітись творчим полум'ям, яке відкриває перед дитиною шлях нових ідей, нового духового піднесення і технічних вдосконалень. Таке важливе значення мають іграшки в житті малої дитини, що у виборі їх дорослі повинні звертати увагу не тільки на вік дитини і її стать, але передусім на педагогічну її вартість. В декотрих модерних крамницях іграшки мають свою „метрику", тобто пояснення їх завдання, крім того батькам дають інструкції, як подавати іграшки дітям.

Допоміжним засобом в дитячих драматизованих іграх є, очевидно, дитяча книжечка, головне та, в якій персонажами є власне іграшки. Тема дуже популярна, і вона знайшла застосування в літературі, музиці, балеті і сценічних п'єсах. Звичайно, вона знайшла місце також в українських дитячих книжечках.

Останнім часом появилася на книгарських полицях нова такого роду книжечка п. н. „Забавки Марусі" з текстом Лесі Храпливої та ілюстраціями Н і н и Мудрик-Мриц (в-во „Українським Дітям", Ню Йорк - Мюнхен, 1960), призначена для дітей молодшого дошкільного віку. Казочка написана віршем і, хоча він не завжди досягає мистецької майстерности, все ж його форма найбільш сприятлива для малих дітей, вразливих на риму і ритм. Дія невелика, майже нема в ній розмов-діялогів, слабо зарисована головна ідея. Не знати, чи нею є дружба Марусі з іграшками, чи пригоди іграшок мають на меті викликати в дітей веселий настрій, гумор. Фінальна частина не приносить дітям несподіванки, вона спокійна, буденна. А проте, казочка написана непоганою мовою, легко доходить до малих дітей, і вони охоче відлітають думкою в уявний світ. Леся Храплива, відома своїми численними друкованими творами в дитячій та юнацькій літературі, заставляє нас з признанням ставитися також до цієї її казочки, яку вона написала, мабуть, у давнішому періоді своєї творчости.

Велику заслугу у підвищенні вартости книжечки „Забавки Марусі" має Ніна Мудрик-Мриц, яка своїми двокольоровими ілюстраціями унаявлює текст. Ілюстрації настільки повноцінні, що могли б бути видані окремою книжечкою, без тексту. Вони самі у лякомічній і чіткій формі, без зайвих додатків, з метою заповнити і згустити рисунок, розказують про свій зміст. Якщо б персонажі мали більше експресії і вітальности, вони могли б ще краще віддати характер і настрій казки. Ілюстрації теж, мабуть, давнішої роботи малярки, бо, судячи з останніх її праць - мініятюрок, що прецизійністю і м'яким кольоритом та тонким естетичним відчуттям нагадують філіґранові картини японських майстрів, вони виходять дещо статичні.

Зміст на останній сторінці не є ніяким змістом у загальному значенні, а є якимось непорозумінням, якого ні дітям, ні дорослим нема чого читати. Графічне оформлення книжечки естетичне, вона великого формату, видана на доброму папері. Можливо, забагато в ній заставок із стилізованих народніх взорів, і хоча вони гарні, одначе перевантажують і притьмарюють ілюстрації. Батьки і виховники мають змогу набути книжечку для дитячої бібліотеки і використати її в осінні й зимові вечори для мандрівки з дітьми у країну казки.

Мгр. Осип Губчак

У ТЕРНОПІЛЬСЬКІЙ ГІМНАЗІЇ

(Спомини з 1928 - 30 рр.)

(2)

Отже, було три причини, які вможливили постання такої організації: загальне патріотичне наставлення молоді, що перебувала під вражінням національно-державного відродження 1918-19 рр., яке вона переживала в своїх дитячих роках; безсумнівний патріотично - виховний вплив учителів, врешті незвичайна здруженість і товариськість молоді, що створювала атмосферу взаємного довір'я і зрозуміння. Ці три причини були типовими для всієї української молоді в Галичині.

За соціяльним походженням учні в переважаючій частині були селянські сини. Синів міщан та інтеліґенції було розмірно мало. Коли хлопці з сіл — включаючи синів священиків і учителів — роз'їжджалися на вакації, то з нашої кляси в місті оставалося чи не двоє: я і Фелікс Кордуба. Проводили ми вакації чи то плаваючи в човні по Сереті, чи гуляючи по тернопільських оболонях. У часі тих прогулянок оповідали один одному про переживання з дитячих років, з горіх бурхливих років державного відродження.

Фелікс пригадував як при першому вступі УГА залишився недалеко його дому поїзд, заладований амуніцією. Поїзд загорівся, чи таки наші вояки підпалили його, щоб не дістався в руки ворогам, і загрожувала небезпека, що від вогню і розриву гранат може згоріти ціле передмістя. Міщани, наражаючи своє життя, випхали поїзд на оболоння, і коли поляки вступили до міста, то цілий день стрільна з підпаленого поїзду розривалися з страшним гуком.

Я пригадував, що ті перші польські війська, це були познанці, вбрані в старі, німецькі однострої. Я запам'ятав одну групу цього війська, що дуже пишно проходила коло нашого дому, бо через два тижні після того, під час славної Чортківської офензиви, знову їх бачив, та вже не були вони такі пишні: йшли змучені й тривожно оглядаючись, та й бракувало їх доброї половини. А на другий день ми були свідками бою українських військ за Тернопіль. Ніколи не забуду того дня. Через віконце в льоху, де ми схоронилися, я бачив, як польська гармата, поставлена коло самої микулинецької церкви, стріляла в сторону цвинтаря, звідки наступали українські частини і звідки стріляла батерія пор. Балешти, родом тернопільця. На поміч польській гарматці приїхало панцерне авто, але дуже скоро вони обоє втекли. І тоді хтось крикнув, що українське військо вже надходить. Всі ми вибігли з льоху, не зважаючи, що ще кулі свистіли над головами. Радості не було кінця. З гори, від цвинтаря, серед доспіваючих ланів збіжжя заблисли багнети української розстрільної. Я впросився на чиїсь руки, щоб краще бачити. Мені здається, що коли буду вмирати, то й тоді останнім образом, що стане мені перед очима, буде — золотий лан збіжжя й срібний блиск серед нього українських багнетів...

Потім прийшли ті сумні дні, коли „зажурились стрільці", Збруч - річку переходячи. Я пригадував ті повні напруги години, коли ми прощалися з батьком — сотником УГА, — коли й самі покинули Тернопіль і виїхали на село. До Тернополя вступили тим разом „галлерчики", прислані з Франції. Групою, що зайняла Тернопіль, командував французький генерал, прізвище якого потім поляки вирізьбили на пам'ятнику, що стояв на Панській вулиці. Так склалося, що цей генерал стояв на постою на приходстві, в домі мого дідуня (по матері) о. декана Николая Яновича в селі Медин, недалеко Збруча. Він закликав дідуня до себе і почав випитувати щось через перекладача. Дідуньо тримав тоді мене коло себе. Було б цікаво знати, про що питав французький генерал українського священика, але я тоді був 7-літнім хлоп'ям, польську мову знав ще слабо і з цілої розмови запам'ятав лише, як перекладач - офіцер раз-у-раз повторяв: „Пан ґенерал ся пита".

Про такі події говорили ми з Філюсьом, гуляючи по тернопільських оболонях. І я певний, що саме такі спомини сформували душу усієї галицької молоді того часу. Після того, як нарід засмакував життя в незалежній державі, не легко було погодитися з чужою займанщиною. На такому тлі постала в Галичині Українська Військова Організація, щоб продовжувати боротьбу проти Польщі. Пригадую, що чи не першим, що поширював між учнями гімназії „Сурму" і мене з цим виданням запізнав, був син нашого катехита о. Конрада, кілька років старший за мене. Він був потім разом з братами Романюками частим польським в'язнем. Але був ще й інший вияв ненависти до польського окупанта — це було т. зв. „радянофільство". Поважна частина галицького громадянства, не віричи в можливість боротьби проти Польщі власними силами, оглядалась на Совєтську Україну, як ніби українську державу і наш материк, звідки має прийти поміч. Це був самообман, бо галицьке громадянство не збагнуло дійсного змісту українізації і східної хитрости Москви, але об'єктивно треба зрозуміти, що й не було це захоплення комунізмом, а був лише зведений на манівці природний гін Галичини злучитися з цілим українським пнем. Щось подібне бачимо в пробуджених до вільного життя азійських і африканських народів, у яких Москва використовує їхній націоналізм для своїх цілей. І щойно згодом вони отрясаються з цього дурману. Отже, радяно — чи совєтофільство це була свого роду політична дитяча хвороба...

ЖОВТЕНЬ — МІСЯЦЬ ФОНДУ „СВОБОДИ" І ЇЇ ВИДАНЬ. СКРІПЛЮЙТЕ ГОЛОС УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВДИ, ПОШЛІТЬ СВОЮ ЩЕДРУ ПОЖЕРТВУ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД „СВОБОДИ" !

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Загальні Збори Дискусійного Клюбу Круглого Стола в Ню Йорку

8-го жовтня 1960 р. відбулися в Українському Інституті Америки Загальні Збори Дискусійного Клюбу Круглого Стола. Цей Клюб був створений на основуючих зборах 17-го травня 1959 р. й творить форум для вільної дискусії важливих громадських і політичних питань української діяспори.

В звіті уступаючої Управи Клюбу, яку очолював ред. Іван Кедрин-Рудницький і до якої були обрані Євген Стахів — містоголова, Василь Маркусь — 1-ий секретар (від вересня 1959 р. О. Данко), Євген Федоренко — 2-ий секретар, Микола Галій — скарбник, подано, що в цій каденції Управа Клюбу відбула 12 засідань та зорганізувала 11 дискусійних вечорів та один ювілейний бенкет для тепер вже покійного проф. Олександра Шульгина. Відбулись такі дискусійні вечори:

„Культурні процеси в УРСР й еміграції" — Богдан Кравців і Всеволод Голубничий; Ювілейний бенкет, влаштований для відзначення 70-річчя проф. Олександра Шульгина; „Холодна війна, співіснування й наша справа" — д-р Кость Паньківський; „Культурна виміна з СССР" — Валентин Новицький; „Чи існує антисемітизм в Україні?" — проф. Лев Шанковський; „Тоталітаризм та українська політична думка" — д-р Іван Лисяк-Рудницький; „Питання єдности українських акцій на еміграції" — д-р Мирослав Прокоп; „Політика і леґенда" — інж. Дмитро Андрієвський; „УНРада, Американський комітет і проблема консолідації" — Микола Лівицький, голова В.О. УНРади; „Центр і периферії українського розсіяння в світі" — д-р Богдан Галайчук; „Чим є, чим могла б бути українська національна група в Америці?" — Роман Ільницький.

Пересічна участь на одній зустрічі (за вийнятком бенкету) становила 25 присутніх. З доповідачів — 3 з-поза Ню Йорку, 2 з Европи і один з Аргентини. В часі каденції Клюб став членом-учасником Українського Інституту Америки і всі зустрічі відбувалися в приміщенні Інституту.

Після Загальних Зборів, на яких, на внесок уступаючого голови, обрано нову Управу: Євген Стахів — голова, д-р Ст. Ріпецький — заст. голови, В. Новицький — секретар, О. Данько — скарбник і д-р М. Галій — член, — відбулася дискусія над доповіддю ред. Романа Ільницького.

Виставка друкованого слова в Клівленді, Огайо

Для нав'язання ближчого контакту та для вигоди громадян, які віддалені від осідку Українського Музею-Архіву в Клівленді, улаштовано 4 виставки.

Ці виставки відбулися в залах при церквах у неділі після Богослужень. Перша: для парохіян української католицької церкви св. Петра і Павла, дві — при українських православних церквах св. Володимира на 11 вул. і на Пармі й четверта при українській православній церкві св. Андрія.

Виставлено друковане слово: книжки, газети, поштівки та поштові марки, які вийшли друком за 50 літ поселення української спільноти в Клівленді та зібрані Музеєм за 8 літ його існування.

Кожна церква, організація чи установа мала окремо свої видання, для кращого перегляду та можливого доповнення.

Виставлено видання: 4 католицьких, 3 православних і однієї евангелицької церков; 8 громадських установ, як УНСоюзу, Робіт. Союзу, Українських Злучених Орг., Лемко-Союзу, Українського Народного Союзу, Рідної Школи, Музею і Спілки Визволення України; 5-х молодечих організацій: Пласту, СУМ-у, Ліґи Української Молоді Північної Америки, Зарева і Студентського Т-ва ім. А. Коцка. 3 господарсько-фінансових установ: Банку на Пармі та Купців й Промисловців; Видавництва: „Робітник", „Батурин" і „Пласт". Менших 7-ох організацій. Крім того окремо виставлено видання громадян міста Клівленду.

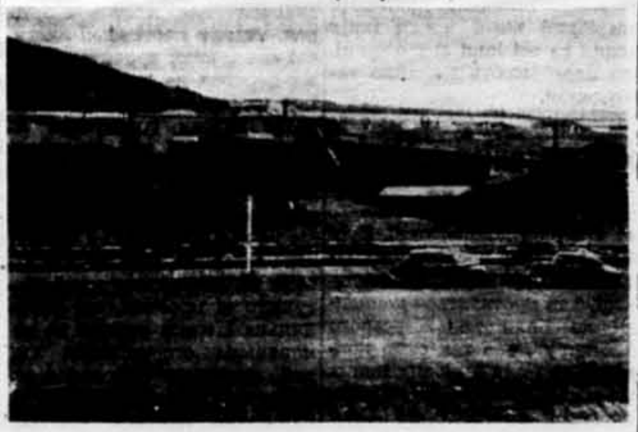
Всіх книжкових видань, літературні твори, дітоцчі книжечки, спомини, наукові праці, ноти, календарі, пропам'ятні книжки тощо було — 172. Пресових видань — 29: поштівок — 45 і 8 випусків поштових марок філателістичного сектору Музею, під керівництвом С. Кікти: Століття І. Франка, Люрд, Листопадовий Чин, Мазепинський Рік, Конотоп, Світовий Рік Втікача, За вогнище науки і Адам Коцко.

Відвідувачів було більше, як на попередніх виставках, але могло б бути значно більше.

Поміч у виставці й стале дижурство на всіх виставках, крім членів управи Музею, виказала пластунка Христя Кікта.

Л. Бачинський

Титанієва корпорація почала будову хемічної фабрики

Загальний вид на фабрику Титанієвої корпорації для підготови титанієвої руди для дальшого хемічного процесу.

Бей Ст. Пол, Квібек. — 18-го жовтня в цій гірській закутині квібецької провінції Канади, положеної двісті миль на північ від Монтреалю, на п'ятдесят миль від міста Квібеку, відбулося посвячення площі під будову хемічної фабрики, яка мала б продукувати титанієвий оксид та пігменти з титанієвої руди, видобуваної з власних копалень, положених в цій самій околиці. У першому році фабрика має продукувати денно 15 тонн цього титанієвого продукту, уживаного передусім у виробництві фарб, а згодом має збільшити продукцію до 30,000 тонн річно. Посвячення фабричного ґрунту доконав місцевий парох у приявності всієї міської ради з мейором Шарлем Е. Трамблеєм на чолі, представників дирекції Титанієвої Компанії, якої повна назва є: „Континенталь Тайтеніюм Корпорейшен", з президентом корпорації Вільямом А. Діфуром з Монтреалю й інж. Миколою Солодухою, віце-президентом корпорації та її головним інженером та управителем, на чолі. Приявними були також секретар-касир корпорації інж. Олександер Марків, д-р Л. Перлман, президент Індастріял Голдінг Корпорації з Ню Йорку, та репрезентанти Ля Мезон де Бієн Вені з Монтреалю, які фінансують будову фабрики, а далі, о. Жобідан, директор великої фундації, закладеної ще французькими королями, яка є власником великого промислового концерну та гірничих піль в околиці Бей Ст. Пол, від якої частину тих піль законтрактувала Титанієва Корпорація. Серед великої кількости місцевих мешканців, гостей і шеровців із Монтреалю, Квібеку й дальших околиць Канади й ЗДА, були також приявні Йосип Лисогір та Ярослав і Ірина Падохи з Ню Йорку. Після акту посвячення й промов мейора та президента Корпорації учасники цього святочного акту викопали по лопаті твердого ґрунту фабричної площі, після чого бульдозери почали вибирати землю під підвалини фабрики.

День раніше в місцевому готелі відбулося святочне засідання міської ради під проводом мейора Трамблея, на якому ґромада Бей Ст. Пол передала у подарунку на власність Титанієвій Корпорації тридцятиакрову площу під будову фабрики. В своїй промові мейор підкреслив велику роботу, пророблену Титанієвою Корпорацією в його громаді, видобуванням титанієвої руди, яку корпорація продає в сирому й півпробленому стані в Америці й Европі, та великі надії, які зв'язує населення місцевости з будовою хемічної промисловости на її терені. Складаючи мейорові символічну ціну купна за дарований ґрунт у сумі одного доляра, фінансовий секретар Титанієвої Корпорації інж. А. Марків підніс заслуги в будові Корпорації та її розвитку інж. Миколи Солодухи та запевнив мейора й все місцеве населення, що, відновлюючи закинену від половини 18 століття гірничу діяльність на терені Бей Ст Полу, Корпорація мала на увазі також добро її населення, про яке дбатиме також в своїй хемічній продукції, яку започаткує новозбудована фабрика на дарованому ґрунті.

Закінчення будови фабрики передбачене на червень 1961 рік.

Розвиток Титанієвої Корпорації має крім загального ще те окреме значення для української громади в Америці, що її заложили й нею керують українські інженери й що поміж її акціонерами в Америці та Европі є сотні українців, які контролюють рівно 54 відсотки власности Корпорації.

А. Б.

Студенти проти комуністичного прапору

Сотня української молоді, зорганізована в Українському Студентському Клюбі при Стейтовому університеті в Дітройті, домагається, щоб під час свята Об'єднаних Націй 24-30 жовтня ц. р. того ж університету був вивішений український прапор, а не комуністичний, накинений Україні большевицькою владою.

Комітет свята не погоджується з домаганням наших студентів і тому вже від двох тижнів відбуваються засідання і ширші збори Студентського Клюбу.

Управа Студентського Клюбу зі студентом П. Григорчуком на чолі веде переговори поважно й рішуче. Про цей спір широко розписалася місцева преса, зокрема англомовний студентський часопис університету.

Ця справа звернула на себе увагу і органів університету і молоді інших національностей.

Ведеться широка дискусія в цій справі не тільки на коридорах університету, але і в інших коледжах м. Дітройту.

Не бракує і підшептів червоної мафії, яка каламутить воду, щоб ловити і свою рибку, але Управа Українського Студ. Клюбу не дасть себе спровокувати на якісь не поважні виступи.

Ось і конкретний примір, що наша молодь належно розуміє, чому вона мусить перебувати на еміграції і хто є головним спричинником нашого лиха. Це наявний доказ, що вона гідно і високо держить свій прапор, який хоче донести до вільної столиці Києва.

Ми всі щиро переконані, що нам вже не довго прийдеться ждати, щоб не тільки на еміґрації, але і на ратуші дорогої нам столиці побачити національний прапор, а не комуністичний.

Провокації Н. Хрущова на сесіях Об'єднаних Націй у Ню Йорку аж надто добре відслонили методи праці і прямування російської комуністичної імперії.

Зберігаймо наші національні святощі, але гідно.

Г. Г.

Вплив особи кандидата і його дружини на виборців

Вашингтон. — Асоціяція Часописних Підприємств перевела опитування між 300 редакторами щоденників і ствердила, що на виборців більше впливає особистість кандидата та його дружини як його виборча програма. При критиці сенатора Джана Ф. Кенеді виборці підносять такі недостачі цього кандидата: його молодечий вигляд, брак досвіду і його релігія. Щодо жінки сенатора Кенеді, то виборцям не подобається те, що замолода і „загарна" на те, щоб бути „першою леді країни. Проти релігії сен. Кенеді висловилося на Півдні ЗДА аж 86 відсотків редакторів, на Середньому Заході — 78, а на католицькому Сході тільки 20 відсотків. 66 відсотків редакторів є проти Кенеді ізза його молодого віку, а 24 відсотки гадають, що молодість кандидата промовляє за кандидата, а не проти нього. 83 відсотки заявили, що вони не заявляються, кого воліли б в Білому Домі: пані Ніксон чи пані Кенеді: тільки 12 відсотків редакторів заявилися за пані Ніксон і тільки 5 відсотків за пані Кенеді. 71 відсоток вважають, що Ніксон має ліпший „рекорд" як Кенеді; 16 відсотків ставлять „рекорд" Кенеді понад Ніксонів, а 13 не є рішені в цій справі.

Рома Прийма виїздить на виступи у Лондоні й Парижі

Ню Йорк. — Українська танечниця - солістка Рома Прийма, що постійно живе в Ню Йорку, і недавно вернулась з довшої подорожі по південній Европі та Середньому Сході, відлетить 2-го листопада ц. р. знову до Европи. Вона дає самостійний балетний концерт 7-го листопада в Лондоні, у залі Театру Рудольфа Стайнера, (8 год. веч.), а 12 листопада такий сам її концерт відбудеться в Парижі, в „Комедії де Шалте-Елізе" (5.30 попол.). В обох концертах акомпаніюватиме артистці її мати, відома піяністка Іванна Прийма. Програма танків Роми Прийма — суто українська, з тематикою, взятою з народного побуту та української давньої мітології. Текст конферансієрки, що буде ведена на обох концертах, склав Роман Купчинський, щоб увести публіку в світ українського народного побуту й народних вірувань, на тлі яких скомпоновано всі ці, здебільша цілком нові і вперше виконувані, сольові танки Роми Приймм. Вона везе з собою багату стилеву театральну гардеробу: до кожного танку окремий чудовий стилевий костюм.

Рома Прийма

Українські громади в Англії і Франції дістануть нагоду побачити цю американсько-українську артистку бодай на одному її самостійному вечорі.

З НАУКОВИХ КОНФЕРЕНЦІЙ УВАН У ЗДА

Доповідь І. І. Бакала:

„Стан і перспектива наукової діяльности Інституту для Вивчення СССР".

9 вересня на конференції УВАН у ЗДА виступив із доповіддю І. І. Бакало, заступник директора мюнхенського Інституту для Вивчення СССР.

Доповідач ствердив, що широкий загал української еміґрації замало знає про досягнення українців, працівників Інституту для Вивчення СССР. Завдання його доповіді — подати деякі матеріяли про працю українців в Інституті.

І. І. Бакало накреслив схему структури Інституту. Найвищим органом його є Генеральна Асамблея, яка ухвалює основні напрямні праці і розглядає принципові питання. Асамблея складається із 46 дійсних членів, з них є 13 українців, 17 росіян, 3 білорусини, а решта туркестанці та кавказці. При Інституті діє Наукова Рада і є ряд колеґій, до яких входять представники різних національностей. Дирекція складається з трьох осіб: директора, заступника директора і наукового секретаря. Основні відділи Інституту: науково-дослідчий, видавничий і бібліотека. На етатах Інституту є 15 науковців, це один працює поза етатом, з них — 5 українців, 7 росіян, 3 білорусини.

Видання, присвячені проблемам окремих національностей, редагують редакції, складені з представників цих національностей. У редагуванні загально-інститутських видань беруть участь учені різних національностей. Наприклад, німецький журнал Інституту редагує д-р І. Мірчук, арабське видання д-р Кантимір. В редагуванні журналу для народів Південної Америки бере участь молодий науковець-білорус, Урбан. В бібліотеці працює 9 осіб, переважно балтійці. Керує нею Проць, українець.

Інститут видає монографії і періодичні видання. Всього виходять 14 журналів, які то можна поділити на такі групи: загально-інститутські видання, як от Бюлетень Інституту; журнали для Туреччини, Північної Африки (французькою мовою), для Індії, Індонезії і Північної Америки; журнали, присвячені проблемам окремих національностей, в тому числі — українські видання.

Доповідач докладніше спинився на українських виданнях, згадавши, що до цього часу вийшло 16 українських збірників і 8 збірників англійською мовою, присв'ячених українській тематиці. Монографії українських авторів переважно виходили українською мовою, праці В. Голубничого і Г. Костюка вийшли англійською мовою. У виданнях Інституту друкували свої праці багато українських авторів, як от, О. Архімович, В. Гришко, В. Дубровський, О. Кульчицький, Ковалевський, А. Коцевалов, І. Крилов, Ф. Пігідо, С. Підгайний, Н. Полонська-Василенко, Г. Сова, П. Феденко, В. Чапленко та інші. Багато з виданих монографій становлять цінну дуже вкладку до української наукової літератури, зокрема до різнобічного вивчення України під Совєтами.

Після доповіді була дискусія. Зокрема, Б. Мартос, колишній голова Наукової Ради Інституту, висвітлив деякі моменти своєї праці. В. Голубничий піддав думку, що Інститут повинен мати більше академічне обличчя, ніж політичне, треба підвищувати академічний рівень праці. Він вніс ряд зауважень щодо видань Інституту, зокрема порадив видавати українською мовою лише монографії, а періодичні наукові видання видавати англійською та іншими чужими мовами. Він висловився за те, щоб Інститут тісніше співпрацював з совєтознавцями в різних країнах світу. Можливо доцільним було б створити відділ Інституту в Америці. В. Маркусь зробив критичні зауваги до деяких видань Інституту, зокрема до транскрипції власних імен та географічних назов. Радив упорядкувати типи видань і припинити циклостилеві видання.

Л. Д.

Закінчився тритижневий страйк в Компанії Дженерал Електрік

Ню Йорк. — 22-го жовтня прийшло до порозуміння між Міжнародною Спілкою Електричних Робітників і компанією Дженерал Електрік в справі страйку, який тривав 3 тижні і внаслідок якого не працювало 70,000 робітників. Страйк закінчився поразкою робітників, які тепер погодилися на майже ті самі умови, які працедавці пропонували перед 2-им жовтня, коли почався страйк. Згідно з умовою робітники дістають негайне збільшення робітничої платні на 3 відсотки, а в найближчому місяці Спілка має вибрати один із трьох можливих способів дальшої підвишки робітничої платні. Голова Спілки Джеймс Б. Кері признається до поразки, заявляючи, що це Компанія змусила робітників до страйку в дні 2-го жовтня. Кері виступав і проти провідника 301 Відділу цієї Спілки в Скенектади, який зарядив, щоб той відділ вернувся до праці 17-го жовтня, чим причинився до неуспіху робітничої спілки.

ПРЕСОВИЙ ФОНД „СВОБОДИ" І ЇЇ ВИДАНЬ

На цьому місці друкуємо імена тих ВШ. Громадян, що надіслали свою добровільну доплату до передплати та свою пожертву на фонд „Свободи" та її видань: англомовного „Українського Тижневика" і дитячого журналу „Веселка", і потверджуємо з подякою висоту одержаної суми.

СПИСОК Ч. 3

М. Кульчицький, Ст. Луїс	$ 10.00
В. Селедець, Амстердам	10.00
І. Зазуляк, Ню Орлінс	10.00
І. Щуцький, Томс Рівер	10.00
С. Лехновський, Лоді	10.00
І. Одежинський, Фила.	10.00
І. Бішко, Бруклин	10.00
М. Жируха, Рачестер	8.00
Е. Булич, Рузвелт	5.00
С. Цихбала, Ст. Луїс	5.00
І. Мандзій, Бронкс	5.00
Г. Лозинський, Шикаго	5.00
Н. Драй-Хмара і О. Карачківська, Бруклин	5.00
П. Федишин, Гамден	5.00
І. Кацюба, Торонто	5.00
Ф. Вовк, Филаделфія	5.00
Г. Даба, Дітройт	5.00
І. Гулей, Бруклин	5.00
М. Чорнокосинський, Боффало	5.00
Т. Долішній, Бронкс	5.00
С. Дубик, Клівленд	5.00
А. Чопек, Мілвілл	5.00
П. Берницький, Фила.	5.00
Інж. В. Качор, Фила.	5.00
Д-р М. Логаза, Сиракюз	5.00
Д-р І. Долинський, Нюарк	5.00
Д-р І. Розгін, Сентралія	5.00
Н. Самборський, Момут Дж.	4.00
М. Волошинович, Елизабет	4.00
Д. Романишин, Шикаго	4.00
Д-р Д. Капітан, Рачестер	4.00
Інж. М. Черлінка, Сан Франсіско	3.00
С. Ткачик, Санта Кляра	3.00
П. Мармаш, Мілвіл	3.00
І. Скакун, Фріголд	3.00
Ю. Галій, Лейк Джордж	3.00
Д-р М. Мичковський Порт Клинтон	3.00
В. Яцишин, Клівленд	3.00
Б. Шарий, Луїсвіл	3.00
А. Гусар, Рачестер	3.00
М. Деркач, Лос Анджелес	3.00
Т. Тимінський, Ковтесвіл	3.00
Г. Шркор, Вествіл	3.00
М. Дикун, Ню Брітейн	3.00
М. Олексів, Ню Йорк	3.00
С. Хомяк, Балтон Ландінг	3.00
Ф. Ярош, Шикаго	2.00
М. Оленик, Филаделфія	2.00
В. Кончук, Ню Йорк	2.00
Т. Чофай, Олд Фордж	2.00
О. Кононенко-Трофимовська, Бостон	2.00
І. Давидчук, І. Тавитон	2.00
М. Собечко, Ню Йорк	2.00
Н. Середенська, Брадалбін	2.00
А. Балко, Клівленд	2.00
С. Комар, Рачестер	2.00
Н. К., Вудгевен	2.00
Н. Кінах, Рутленд	2.00
Г. Попака, Гілсайд	2.00
Ф. Пасльон, Сиракюз	2.00
Д. Волянюк, І. Шикаго	2.00
В. Юрчишин, Боффало	2.00
А. Саламаха, Бруклин	2.00
С. Петик, Филаделфія	2.00
С. Пич, Ню Йорк	2.00
А. Змага, Міннеаполіс	2.00
Д-р Я. Левицький, Трентон	2.00
Ю. Дубицький, Шикаго	2.00
П. Саламаха, Пеорія	2.00
С. Шиплявий, Боффало	2.00
О. Москалевич, Шикаго	2.00
о. М. Мостенський, Вунсакет	2.00
Н. Корецький, Кембел	2.00
В. Кляйнер, Форт Вейн	2.00
А. Гарасим, Филаделфія	2.00
І. Галичин, Форест Гілс	2.00
Т. Гелемей, Клифтон	2.00
П. Ходоровський, Вунсакет	2.00
М. Дальматов, Пасіфік Дж.	2.00
Н. Мриц, Торонто	1.00
А. Курилко, Сиракюз	1.00
А. Кривий, Стейплетон	1.00
Л. Хомко, Валнутпорт	1.00
С. Олійник, Шикаго	1.00
Разом . . .	$ 305.00
Раніше проголошено	$ 542.85
Разом . . .	$ 847.85

СПОРТОВІ БЛИСКАВКИ Й ПАНТЕРИ

Якщо в минулих олімпійських ігрищах ви часто бачили на перших сторінках часописів сенсаційні заголовки „Чорні блискавки з Америки почали олімпійський наступ" чи „Чорні американські пантери пописуються своїми стрибками" — то на останніх ігрищах у Римі ці „блискавки й пантери" повністю завели; на зміну їм прийшли „білі" вовки й ведмеді з Европи та загарбали гегемонію американських пантер і блискавок у спринтах і стрибках.

Поглянути тільки на вислиди в коротких бігах і стрибках в попередніх О. І.: у 1936 р. перемагає американець Джессі Овенс в часі 10,3 сек.; 1948 р. — Г. Діллард (ЗДА); 1952 р. — Л. Ріміджіно (ЗДА) 10,4 сек.; 1956 р. — Морров (ЗДА) 10,5. Подібні перемоги добували американці і в бігу на 200 м, при чому і світовий рекорд їм належав.

У 1960 р. всі американці клали велику надію на Рея Нортона; бігун винняткової сили, не програв у минулому сезоні ні до одного спринтера і повторив світові рекорди; та вже в передолімпійському сезоні його зірка дещо притьмарилася. Нова чорна блискавка, Чарлз Тітвел, виявився кращим від Нортона, не згадуючи про другого конкурента — Сайма. Проте до ігрищ всі вірили, що Нортон є „певний" кандидат на золоту медалю у бігах 100 і 200 м, хоч в Европі спалахнула нова блискавка" — Армін Гарі.

Спрінт в темпі 36 км/год.

Зі стадіону і Цюріху (Швайцарія) на ввесь світ пролунав грім, — німець Армін Гаррі пробіг двічі протягом півгодини 100 м рівно за 10 секунд, тобто біг у темпі 36 км на годину!

Армін Гаррі — не новачок на біговій доріжці. Його батько чимало разів був чемпіоном і рекордменом Німеччини серед штанґістів і хотів передати синові свої вподобання та славу. Але Арміна приваблювала легко-, а не важко - атлетика... Перебігаючи 100 м за 10 секунд, Гаррі заперечив „теорії" різних спортових „антропологів" буцімто до спрінтів надавалися лише негри і вони єдині є предиспоновані до осягнення нових світових рекордів... (Якщо ми при тих „теоріях", то ще не так давно панувала думка, що в довгих бігах вигляди на *перемогу мають північні народи* тому, що... в довгих бігах завжди перемагали скандинавці. Як виглядає в світлі тих тверджень перемога українця В. Куца в бігах 5 км і 10 км або перемога абісинця в маратоні у Римі?)

Двобій у Римі.

Зустріч двох велетнів спрінтерських доріжок електризувала глядачів у Римі: хто виграє з них фінал? Передбіги йшли у сподіваному порядку; ніхто не дивувався, що в другому передбігу Гаррі прийшов на другому місці в часі 10,6 сек., що в третьому передбігу Сайм прийшов аж третій; Нортон прийшов у своєму передбігу перший в часі 10,7 с., а канадієць Джером (який теж в цьому сезоні мав 10 с. на 100 м), осягнув 10,5. Всі вони найшлися у чвертьфіналах, з яких другий був найсильніший, і Гаррі, щоб дістатися до півфіналу, мусів „потиснутися". У вислідi — Гаррі переміг 100 м в новому рекорді — 10,2 сек., за ним Сайм — 10,3 с., а на третьому місці поляк Фоик, також „тиха" надія його земляків.

Другий півфінал згуртував знов Сайма, Нортона і Гаррі; різниці між ними на фінішу були мінімальні; старт фіналу бігу на 100 м. відбувся в повній тишині — два перші було фальстарти Гаррі, (третій фальстарт — автоматично виключав би його з бігу). Гаррі виходить зі старту обережніше, як звичайно, але вже по кількох кроках є напереді і не віддає проводу до самої стяжки, яку перериває в часі 10,2 с. Нортон приходить шостий, а різниці між поодинокими бігунами є на сантиметри. Час другого аж до шостого змагуна був такий самий: 10,3 сек. Нортон ніколи не сподівався того...

Італія горою!

Не мав щастя Нортон і в бігу на 200 м. Для італійців цей біг перейде в історію і довго будуть розказувати про нього. На превелике здивування, італієць Беррутi перервав гегемонію англосасів і знаменитим зривом перший перервав на фініші стяжку в новому олімпійському рекорді 20.5 с.

Беррутi не впав італійцям з неба: вже як юньйор відзначався спрінтерськими здібностями; в цьому сезоні мав він вже за собою низку перемог, але ніколи ще не перебігав 200 м. у такому часі; його життьовий рекорд числив тільки 20.7 сек. Та велика ставка і своє італійське оточення додавали йому спеціяльних спонук і видобуло з нього найкращі сили.

Не добув Нортон і золотої медалі в гінцях - естафеті 4 100 м, а переступаючи за швидко, перед відібранням палички, доріжку, наразив ЗДА на втрату першого місця, яке автоматично припало Німеччині, в часі олімпійського і світового рекорду — 39,5 с.

2 м. на кожний заклик!

Переслідував американців пех (а може щось інше?) і в стрибку в височінь, який за малими винятками, завжди був доменою американців. „Чорна пантера з Бостону" Джон Томас був теж цією певною надією американців на золоту медалю в стрибку в височінь.

Невже міг будь-хто сподіватися, що Томас може програти? Та ж кожної хвилини, в повному одягу він міг перестрибнути 2 м, на 23 см нижче світового рекорду!

Стрибати у висоту Томас почав у 16 років і напрочуд швидко добився блискучих вислідів. Легко оволодівши перекидним способом стрибка, він навесні 1958 року добув 2м (7 фітів), влітку взяв 210 м, а взимку в галі довів свій рекорд до 216.5 см. Та весною, минулого року, важка травма лівої поштовхової ноги на довгі місяці прикувала його до ліжка у шпиталі і досвідчені хірурги не мали великої надії на те, щоб Томас міг ще будь-коли вийти на стрибню... Та сильна воля молодого хлопця (17 літ) поборює всі перешкоди, Томас починає гострий тренінг і в короткому часі переходить він легко 217 см, 218, 219 см і нарешті фантастичну висоту 2 м 23,2 см!

Фінал діло хвалить.

Невже ж з такими осягами не можна бути певним перемоги? Хто ж його противники на старті в Римі? Старого рекордсмена світу, Ю. Степанова, що стрибає 216.5 м нема, кизнина В. Ситкіна, який взяв 215 — нема, є тільки молоденький як і Томас, українець Валерій Брумель, студент з Луганська, який підняв стелю всесоюзного досягнення для юнаків на 2,08 м, студент з Грозного Большов (2,15) і грузин Роберт Шавлакадзе (2.13).

Ще на тренінгах, перед змаганням, Томас показував їм таємниці свого стрибка на висоті далеко понад 2 м; але вже в кваліфікаційних труднощі, з трудом переходить 7 стіп. Золоту медалю здобуває Шавлакадзе стрибком 7 ст. 1 інч., що є новим олімпійським рекордом, срібну медалю українець В. Брумель, також 7 ст. 1 інч.; більша кількість виконаних стрибків пересуває його на друге місце; це саме дється з Томасом, що при рівній з Большовим висоті 7 ст. 1/4 інчів переходить на 4-е місце.

В інтерв'ю Томас не висловив ніякого збентеження. „Програв я і на те нема ради; виграв кращий. Це для мене добра научка і її використаю на наступних Олімпійських Ігрищах".

Ревучі пантери

Не завели зате американців їхні стрибуни в довжінь. Ралф Бостон, що декілька тижнів перед початком ігрищ побив один з найстаріших світових рекордів — а саме рекорд стрибка в довжінь 8,13 м (26 ф. 5 3/8 інч.), власником якого був теж американець Джессі Овенс — добув золоту медалю в новому олімпійському рекорді — 26 ф. 7 3/4 інч.; срібну медалю добув його земляк з Вірджінії, Б. Робертсон, 26 ф. 7 3/8 інч.; бронзова медаля припала львов'янинові Ігореві Тер-Ованезіянові, 26 ф. 4 5/8 інч., що є новим українським і европейським рекордом. Ігор переміг німця Штайнбаха, який недавно осягнув довший від Бостона стрибок, але при тому помагав йому вітер, тому й не може його осяг бути признаний світовим рекордом.

Десяті частини інча відділювали другого українця Д. Бондаренка, від першої шістки, що і він опинився на восьмому місці.

Стрибок у небо

Внутрішньою справою американців був жердковий стрибок; „Тарзан" Дон Брегг з Пенсвіл, Н. Дж., не мав великих труднощів в осягненні нового олімпійського рекорду 15 ф. 5 1/8 інч. перед земляком Р. Моррісом з Каліфорнії, що стрибкув на 4 інчі нижче. На 5-ому місці опинився українець, киянин Ігор Петренко, разом з Мальхером (Нім.), Томасек (Чех.), Сутінен (Фін.). Їх висота — 14-9 1/9.

Жіночі блискавки

Не залишилися по заду і „жіночі блискавки"; Вільма Рудольф, муринка з Теннесі, на п'ять метрів випередила своїх суперниць в бігу 100 м, в новому світовому рекорді 11,0 сек (з причини вітру не буде затверджений), перемогла в бігу 200 м в часі 24,0 с, та причинилася до перемоги ЗДА в гінцях 4 x 100 м в часі 44,5 с.

Зате між „пантерами" найкращою була тим разом киянка Віра Крепкіна, що стрибнула в новому олімпійському рекорді 26-10 7/8.

Цей перегляд виявляє наглядно, що в остаточних вислідах у спортових змаганнях не можна говорити про „певні перемоги" фаворитів; постійна наполеглива праця, психічна підготова, сильна воля перемоги, а не зарозумілість у „свої вислiди" — ось що рішає у спорті.

(Е. Ж.)

960,000 американців за кордонами ЗДА мають право голосувати

Вашингтон. — Департамент оборони, який має обов'язок опікуватися американськими виборцями за кордонами З'єдинених Держав Північної Америки, повідомляє, що цього року поза межами ЗДА є 960,000 американців, які мають право голосувати заочно, висилаючи виборчі картки до відповідних агенцій у ЗДА. Пентагон передбачає, що цього року коло 40 відсотків закордонних виборців будуть голосувати, майже на 5 відсотків більше, як в останніх президентських виборах, коли з чужих країв прислали були до ЗДА 35.2 відсотка голосів тих, які були управлені голосувати. В 1952 році тільки 15 відсотків голосували під час президентських виборів. В 1942 році скористав із свого виборчого права тільки один відсоток закордонних виборців, а в 1944, коли поведено відповідну пропаганду — 35 відсотків американців із чужих країв заочно віддали свої голоси. Право голосування мають всі вояки, що мають потрібний вік і члени їхніх родин та всі інші американці, що перебувають постійно закордоном.

Ґоліст Сустель пробує організувати опозиційний рух проти де Ґоля

Париж. — Колишній генеральний губернатор Альжиру, колишній міністер інформації та згодом для справ Сагари й атомової енергії в уряді де Ґоля, Жак Сустель, димісіонований і видалений з Унії для Нової Республіки — партії де Ґоля, яку він сам організував у 1958 році — за солідарність з останнім бунтом французьких націоналістів колоністів в Альжирі, виступив з власною програмою дальшої французької політики на скликаній ним у Парижі пресовій конференції. Сустель заступає послідовно концепцію „французького Альжиру" та противиться концепції де Ґоля „альжирського Альжиру", але так само критикує де Ґоля в різних інших ділянках, головно щодо престижевої політики де Ґоля супроти НАТО. Коли Сустель має проти себе всю французьку лівицю в справі Альжиру, то вона солідарна з ним в критиці де Ґоля за погіршування взаємин між Францією та НАТО.

Прем'єр Ляосу таврує команданта столиці за вгощання амбасадора СССР

Вієнціян. — Невтралістичний прем'єр південно-азійського Ляосу Суванна Фоума покарав команданта гарнізону ляоської столиці Вієнціяну, капітана парашутистів Конґа Ле, який у вересні ц. р. перевів у Ляосі військовий переворот та ввів названого прем'єра на його теперішнє становище, — 15-денним „технічним арештом" за влаштування бенкету в честь новоприбулого до Ляосу совєтського амбасадора Александра Абрамова. Водночас прем'єр Фоума перевів через парлямент резолюцію, яка відкидає комунізм, як доґму ворожу ляоській вірі буддизму, та деклярує вірність демократичній системі. Ці два ходи невтралістичного прем'єра коментатори вважають за вияв його бажання заспокоїти острах американського уряду, що Суванна Фоума заведе Ляос під панування комуністів та що він узагалі грає у дудку комуністів. Суванна Фоума хотів показати, що він не є залежний від капітана Конґа, але насправді Конґ має в своїх руках військову силу, якою відсунув попередній прозахідній режим та присилував но-з комуністичними партизанами. Ці переговори щойно розпочались. З американського боку заперечено, наче б асистент державного секретаря Персонс намовляв Фоуму зірвати переговори з комуністичними партизанами, зате признано, що Персонс перестерігав ляоського прем'єра, що він у зносинах з комуністами зазнає неприємних несподіванок.

Три порторіканські єпископи забороняють вірним голосувати на демократичного кандидата

Сан Хуан, Порто Ріко. — Три найвищі католицькі достойники в Порто Ріко, архиєпископ Джеймс П. Дейвіс, єпископ Джеймс Мекманус і єпископ Луїс Апонте Мартінец, видали пастирські листи, які священики прочитали в усіх церквах на цьому острові, і в цих листах забороняють своїм вірним голосувати за члена людової деморкатичної партії — губернатора Луїса Маріна. Єпископ Дейвіс гадає, що це пастирське послання не має політичного змісту; воно остерігає, щоб не голосувати на кандидата, який підтримує ті проєкти, які Католицька Церков вважає за неморальні: стерилізацію людей, контролю народин і заборону навчання релігії в публічних школах. Єпископ Дейвіс сказав, що Церква не буде карати тих, що голосували за губернатора Маріна, бо справа голосування це справа сумління виборців. Частина професорського збору місцевого університету протестувала проти цього пастирського листа, носячи транспарент з написом: „Від пастирського листа до інквізиції". Губернатор Марін заявив, що звернеться в цій справі до Риму, а нюйоркський кардинал Френсіс Спеллман сказав, що єпископи не мають права наказувати своїм вірним, як голосувати в політичних виборах.

Український Народний Дім у Брукліні

(Закінчення зі стор. 1-ої)

праці. На мистецьку програму склалися: спів панни Сукмановської при акомпаніяменті її матері; виступ оркестри Юного СУМА під диригуванням п. Констишина. Танцювальна група п. Галатина відтанцювала кілька танків; виступ юної сумівки з грою на акордеоні. Відомий оперовий співак п. Л. Рейнарович відспівав дві пісні. П. Йосиф Лисогір і п. Ю. Павчак підкреслювали заслуги тих всіх членів Управи УНДому і звичайних його членів, які заслужилися для розвитку цієї української твердині в Брукліні. Присутні оваційно вітали ветерана між українськими діячами в Брукліні п. Ю. Павчака, який 25 років веде цю інституцію, що має великі заслуги для цієї громади. При фортеп'яні був п. Левицький. Молитвою закінчилася ця імпреза, на якій промовці закликали присутніх підтримати заходи о. пароха Андрушкова збудувати в громаді цілоденну парохіяльну школу.

ТАРЗАН, ч. 4543. Перемога.

Тарзан змагався з левом за людську здобич. Вони зчепилися, качалися по землі, і кожний шукав пункту переваги!

Біла людина роззявила рота з подиву, неможучи повірити своїм очам...

Аж вкінці дикун - великан знайшов відкрите місце і встромив свій ніж, щоб забити!